

ADVIES

GROTE PROJECTEN

AANVRAAG: Duizendjarig Woud

NR: BGR/2017/128

AANVRAGER: Kunststichting Sint-Oedenrode

BIJEENKOMST ADVIESCOMMISSIE: 8 juni 2017

BEGROTING: € 771.442,-

DATUM ADVIES: 29 juni 2017

GEVRAAGDE BIJDRAGE: € 200.000,- als lening

1. ALGEMEEN

Duizendjarig Woud is als belevingsproject onderdeel van het bredere kunstproject 'Slotjes Van Sint-Oedenrode, 7 waarvan 3' van landschapsarchitect Paul Roncken. Dit is weer onderdeel van een overkoepelend project bestaande uit 14 zelfstandige projecten genaamd 'Landschappen van Allure, Het Kloppend Hart'. In het landschap bij Sint-Oedenrode zijn kunstwerken geïntegreerd/geplaatst van (inter)nationale kunstenaars. Het project Duizendjarig Woud voorziet in kunstzinnige toevoegingen aan een te vormen moerasbos op een plek die duizend jaar geleden bepalend was voor het ontstaan van Sint-Oedenrode. Zo wordt heden met verleden verbonden.

Het project moet een prominente plek gaan innemen op cultureel festival F-ORM (Festival Openbare Ruimte Manifest) waarvan de eerste editie in 2019 plaatsvindt.

Deze projectaanvraag betreft een liquiditeitsvoorziening: ter overbrugging van beschikt geld vanuit het Provinciale programma Landschappen van Allure dat door een bijzondere subsidieconstructie niet bevoorschot kan worden, vraagt de projecthouder Brabant C om een lening.

Voor de pitch verschenen Peter van den Berk (projectleider Kunststichting Sint-Oedenrode) en Joost van Dijk (voorzitter). Het gesprek met de commissie ging onder ander over hoe en welke kunstenaars worden ingezet om de kunstzinnige ingrepen te realiseren, op welke plaatsen dat precies gaat gebeuren en de inbedding van Duizendjarig Woud binnen het grotere geheel.

2. OPMERKINGEN BIJ CRITERIA

2.1 VERPLICHT

a. Het project is van hoge culturele kwaliteit, tot uitdrukking komend in oorspronkelijkheid, zeggingskracht en vakmanschap (score: goed)

Tijdens de pitch op inhoud en de artistieke invulling van het Duizendjarig Woud schetste de aanvrager duidelijk de verbindende functie van het project als sluitstuk voor het overkoepelende 'land-art' project in het kader van Landschappen van Allure 'Het Kloppend Hart'.

De nog te realiseren kunstwerken worden vervaardigd door kunstenaars die qua niveau goed aansluiten op hetgeen in het grotere plan reeds aan overtuigende kwaliteit is gerealiseerd. Bkcc is hier, net als eerder, nauw betrokken bij de selectie.

Ook de uitleg met betrekking tot de historie van de specifieke plek (het vroegere 'slotje' Lochtenburg) waar het moerasbos van sequoiabomen met de bijbehorende kunst -'ingrepen' (o.a. een poort, een verhoogd pad en een waterinlaat) moet komen, overtuigde. Een goed concept om verleden en heden met elkaar te verbinden.

Deze ingrediënten, aangevuld met het gegeven dat de Provincie uit landschappelijk oogpunt eerder het project subsidiewaardig bevond, wekken vertrouwen bij de commissie in de culturele kwaliteit van dit project.

b. Het project versterkt het cultuursysteem van de provincie Noord-Brabant op duurzame wijze (score: voldoende onder voorwaarde)

De adviescommissie heeft vertrouwen in de potentiële impact van het project door een sterke combinatie van

natuur, landschapsontwikkeling en Landkunst. De deelprojecten van het grotere geheel versterken elkaar en met het Duizendjarig Woud als sluitstuk wordt Sint Oedenrode op de kaart gezet als volwaardig landschapskunst-dorp met voorbeelduitstraling naar geheel Brabant en verder.

Voor de realisatie van dat potentieel is naar het oordeel van de commissie wel een sterker, beter doordacht en geoperationaliseerd marketingplan nodig dan de huidige beperking tot koppelen met het F-ORM Festival dat voor het eerst in 2019 plaatsvindt. De commissie verwacht daarvan op afzienbare termijn noch het bereik in de (inter-)nationale netwerken rond landschapskunst, noch het publiek dat het verdient.

Het moerasbos kan op zichzelf duurzaam genoemd worden omdat het gecreëerd wordt vanuit de gedachte dat het permanent (klimaat bestendig, de tand des tijds doorstaand) is. De commissie ziet dat een deel van de cultuurversterkende werking zit in het feit dat het overkoepelende project in ieder geval ook gaat om het blijvend toegankelijk maken voor publiek van een groot deel van het Dommellandschap.

c. Het project is ten minste van nationale betekenis (score: voldoende)

De uitstraling van het Duizendjarig Woud als sluitstuk van de eerder genoemde deelprojecten is in de ogen van de commissie zeker nationaal. De projecthouder schetste tijdens de pitch dat voor de bestaande projecten in de omgeving ook al landelijk publiek naar Het Groene Woud kwam; de samenwerking met SKOR was hiervoor belangrijk.

Zoals hierboven onder b (versterking cultuursysteem) ook ter sprake kwam, ziet de adviescommissie meer landelijke potentie dan gerealiseerd wordt met de marketing activiteiten die op dit moment zijn voorzien. Een investering hierin die verder reikt dan regionale betekenis, ziet de commissie als noodzakelijk om de nationale betekenis die dit project heeft, ook (ten minste) nationaal zichtbaar te maken.

d. In het project is sprake van ondernemerschap (score: voldoende onder voorwaarde)

De commissie vindt de schaal waarop dit project plaatsvindt, met het geheel aan samenwerkende partijen voor alle deelprojecten, prijzenswaardig. Duizendjarig Woud is omgeven door 14 andere kunstprojecten in natuurgebied het Groenewoud die samen met partners als overheden en gemeenten staan voor de ontwikkeling en instandhouding van dit landschap. Ze doen dit zowel met cultuur als met natuur.

Het getuigt ook van ondernemerschap dat dit project naast subsidies mede gesteund wordt door uiteenlopende partijen zoals kantoorinrichtingsfabrikant Ahrend en Waterschap De Dommel. Met deze mix van partijen realiseert de initiatiefnemer zo'n 45% (bijna € 570.000,-) aan inkomsten naast de provinciale bijdrage uit Landschappen van Allure.

Zoals eerder bij b (versterking cultuursysteem) ter sprake kwam, acht de commissie de inzet met betrekking tot de marketing van het project nog onvoldoende. Dit gaat om ondernemerschap dat niet zozeer tot veel meer financieel rendement hoeft te leiden, als wel tot het borgen van maatschappelijk rendement, mede gezien de toch aanzienlijke investeringen van diverse (semi-)overheden.

e. Het project draagt bij aan de vrijetijdseconomie van de provincie Noord-Brabant (score: goed onder voorwaarde)

De commissie ziet het Duizendjarig Woud, ingebed in en als onderdeel van de reeds bestaande wandelroutestructuur die onder de paraplu van Landschappen van Allure werd gemaakt, zeker publiek van buitenaf naar Brabant trekken. De kunstzinnige struinroutes zijn aantrekkelijk en er zijn in dit gebied al veel bestaande wandel- en fietsroutes met bed&breakfasts, culturele en culinaire pleisterplaatsen. Voorwaarde voor realisatie hiervan is wederom een sterker op deze effecten toegesneden en geoperationaliseerd marketingplan. Een bijzondere verrijking van het landschap op zichzelf is hiervoor niet voldoende.

f. Het project is nieuw of geeft een nieuwe impuls aan een bestaand project of organisatie (score: voldoende)

De toegevoegde waarde van Het Duizendjarig Woud als slotstuk van Het Kloppend Hart is volgens de commissie aangetoond. Er is duidelijk sprake van zowel een nieuwe impuls aan het gebied waar dit deelproject wordt gerealiseerd, als aan de reeds bestaande projectonderdelen.

g. Het project kan rekenen op draagvlak in de Brabantse samenleving (score: goed)

De manier waarin zowel binnen dit project als tussen de diverse deelprojecten wordt samengewerkt met tal van Brabantse partijen als Waterschap, bedrijfsleven en verschillende gemeenten, getuigt van draagvlak in de regio. De aanwezigheid van belangrijke stakeholders van het project bij de pitch heeft de realiteit van dat draagvlak overtuigend geïllustreerd.

h. Het project draagt bij aan talentontwikkeling in de provincie Noord-Brabant (score: voldoende onder voorwaarde)

De commissie waardeert het dat de projecthouder mogelijkheden onderzoekt voor samenwerkingen met Sint Lucas, St. Joost en Design Academy maar adviseert het bestuur van Brabant C om erop toe te zien dat dit ook daadwerkelijk gestalte krijgt. Bijvoorbeeld door in de monitoring op de hoogte te worden gebracht van een uitgewerkte aanpak rond (top-)talentontwikkeling of speciale aandacht voor jonge makers.

2.2 FACULTATIEF (minimaal 2)

i. Het project ondersteunt de ontwikkeling van een culturele hotspot (score: onvoldoende)

Voor ondersteuning van een culturele hotspot zoals bedoeld onder dit criterium is onvoldoende motivatie uit aanvraag en pitch naar voren gekomen. Festival F-ORM, waarbinnen het project wordt gepresenteerd, is op dit punt nog te onuitgewerkt (het vindt ook pas plaats in 2019) om nu al te kunnen beoordelen of het aan dit criterium bijdraagt.

j. Het project is innovatief, doordat het zich binnen zijn discipline of sector onderscheidt in inhoud, uitvoering of cultureel ondernemerschap en specifiek daarmee het cultuursysteem versterkt (score: onvoldoende)

De combinatie van natuur met kunst, en ook landschapsarchitectuur ziet de commissie niet als innovatief of specifiek onderscheidend voor de sector. Ook voor het ondernemerschap en de manier waarop het project wordt uitgevoerd heeft de commissie onvoldoende aanknopingspunten om het als innovatief te beoordelen.

k. Het project ligt in het verlengde van het profiel van Brabant (score: goed)

De aanvrager motiveert dit criterium volgens de commissie terecht vanuit het fysiek landschapsprofiel van Brabant: de mozaïekmetropool BrabantStad, waar idyllisch landschap (o.a. natuurwaarde) en stedelijke allure (o.a. spraakmakende cultuurwaarde) elkaar versterken. Het project past in de 'Dommelmozaïek', het planningsmodel voor Dommelvallei gemeenten in Brabant waarbij watersystemen worden ingezet als verbindende onderlegger voor een nieuw raamwerk in stad, natuur en productieland.

l. Bij het project is sprake van samenwerking met een of meer andere partijen, waarvan ten minste een partij behoort tot een domein buiten de culturele sector (score: goed)

Met samenwerkingspartijen van zowel binnen de culturele sector (kunstenaars en landschapsarchitecten van de 14 projectpartners) als daarbuiten (Ahrend BV, Waterschap De Dommel, Waterzuiveringsinstallatie Sint-Oedenrode, Gebr. Van den Berk boomkwekerij) acht de commissie dit criterium goed gemotiveerd.

m. Het project wordt uitgevoerd binnen of in samenwerking met de Brabantse topsectoren (score: onvoldoende)

Het voornemen dat Kunststichting Sint-Oedenrode hier aandraagt om via Fabriek Magnifique de samenwerking met topsector 'food' op te zoeken, vindt de commissie voor dit project onvoldoende concreet onderbouwd.

3. ADVIES

Op basis van de waardering voor het project, die uit bovenstaande beoordeling spreekt, adviseert de adviescommissie het fonds om het gevraagde bedrag van €200.000,- toe te kennen aan Duizendjarig Woud in de vorm van een lening, met de aantekening dat enkele voorwaarden het optimaal rendement van het project moeten borgen. De invulling van deze voorwaarden kan door het bestuur van het fonds bij de projectverantwoording beoordeeld worden; het verdient daarom wel aanbeveling om die invulling gedurende de looptijd te monitoren.

De commissie voelt sympathie voor de keuze van Kunststichting Sint-Oedenrode om met een liquiditeitsprobleem in een reeds volledig gefinancierd project bij investeringsfonds Brabant C aan te kloppen in plaats van bij een reguliere bank, omdat de Kunststichting langs die weg het draagvlak binnen de culturele sector nog wil vergroten en het partnerschap wil aangaan.

De eerder gemelde voorwaarden betreffen:

- de ontwikkeling en operationalisering van marketing gericht op minstens nationaal bereik bij relevant publiek en netwerken rond landschapskunst

- de invulling van de talentontwikkeling, met name door de gestelde samenwerking met St. Lucas, St. Joost en Design Academy die hierin een rol moet gaan spelen.

4. SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE

George Lawson (voorzitter)

Lydia van Oosten

Jacki Dodemontova

Rob Schoonen

Jan Couwenberg

Jan Post

secretaris: Geert Lenders

Disclaimer: bovenstaand advies is opgesteld ten behoeve van besluitvorming door het bestuur van Stichting Brabant C Fonds. Het advies op zichzelf is geen besluit tot verlening, noch geeft het aanspraak op een besluit tot verlening. Het besluit van het bestuur van Stichting Brabant C Fonds kan afwijken van het advies. Art. 8.3 van de statuten van de stichting bepaalt dat het bestuur een voornemen om met het besluit af te wijken van het advies, ter advisering dient voor te leggen aan de Raad van Toezicht van de Stichting.